

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2023. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.2.48>

УДК 330.3

*О. Г. Деркач,
к. е. н., доцент,
Київський Національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/000-0002-0522-6389>.*

*А. І. Козятинська,
магістрант,
Київський Національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4568-2730>.*

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

*O. Derkach,
PhD in Economics, Associate Professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
A. Koziatynska,
Master's student, Taras Shevchenko National University of Kyiv*

THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS A COMPONENT OF MODERN BUSINESS

Концепція сталого розвитку набуває все більшого поширення серед розвинутих країн світу. На сьогодні питання екологічної безпеки підприємств постає все більш гостро, адже останнім часом негативний вплив на довкілля стає значно помітнішим. Провідні країни світу впроваджують різноманітні

програми щодо збереження екологічного потенціалу планети не лише у короткостроковій перспективі, а і у довгостроковому баченні.

Україна теж почала все більше досліджувати та впроваджувати ці постулати. Бізнес в Україні почав поступово переходити на засади сталого розвитку та зеленої економіки. Все більше вітчизняних та національних організацій цікавляться цією концепцією та вигодами, які вони можуть отримати від впровадження концепції сталого розвитку.

У статті представлено підходи та теорії до розуміння дефініції «сталий розвиток». Розглянуто десять принципів концепції сталого розвитку, які було представлено у 2007 році у Глобальному договорі ООН. Також у статті висвітлено авторський підхід до трактування поняття «сталий розвиток».

За допомогою моделі створення сталої вартості Харта і Мільштейна висвітлено рушійні сили, які дозволяють змінам відбутися, пропонуючи відповідну стратегію розвитку. Крім того, виявлено зв'язки між продуктивністю компанії та соціальними питаннями, що дозволять компаніям підвищувати економічну ефективність, при цьому розв'язуючи актуальні соціальні проблеми.

На основі праць Портера та Крамера, висвітлено такі поняття, як стратегічна корпоративна соціальна відповідальність та спільна цінність, зв'язок цих понять зі сталим розвитком. Окрім цього, досліджено питання економічного потенціалу сталого розвитку; питання мотивації компаній до інтеграції сталого розвитку в свою діяльність. Відмінність між сталим розвитком, корпоративною соціальною відповідальністю і благодійністю. Також у статті розглянуто питання факторів та умов, що визначають необхідність сталого розвитку.

The concept of sustainable development is becoming more and more widespread among the developed countries among the world. Today, the issue of environmental safety of enterprises is becoming increasingly acute, because recently the negative impact on the environment has become much more noticeable. The leading countries of the world are implementing various programs to preserve the ecological potential of the planet not only in the short term, but also in the long term.

Ukraine also began to increasingly explore and implement these postulates. Business in Ukraine began to gradually move to the principles of sustainable

development and green economy. More and more domestic and national enterprises are interested in this concept and the benefits they can get from implementing the concept of sustainable development.

The article presents approaches and theories to understanding the definition of «sustainable development». Ten principles of the concept of sustainable development, which were presented in 2007 in the UN Global Compact, are considered. The article also highlights the author's approach to the interpretation of the concept of "sustainable development".

According to Hart and Milstein's model of sustainable value creation, the driving forces that allow change to occur are highlighted, proposing an appropriate development strategy. In addition, connections between company productivity and social issues have been identified, which will allow companies to increase economic efficiency while solving pressing social issues.

Based on the works of Porter and Kramer, such concepts as strategic corporate social responsibility and shared value, the connection of these concepts and sustainable development are highlighted. In addition, the question of the economic potential of sustainable development was investigated; the issue of motivating companies to integrate sustainable development into their activities. The difference between sustainable development, corporate social responsibility and charity. The article also discusses factors and conditions that determine the need for sustainable development.

Ключові слова: сталий розвиток, бізнес, принципи сталого розвитку, цілі сталого розвитку, корпоративна соціальна відповідальність, спільна цінність, стратегія сталого бізнесу, продуктивність компанії, стала вартість.

Keywords: sustainable development, business, principles of sustainable development, purposes of sustainable development, corporate social responsibility, shared value, sustainable business strategy, productivity of a company, sustainable value.

Постановка проблеми. Сьогодні все більшої уваги набувають питання захисту навколишнього середовища, а саме: глобальне потепління; нераціональне використання відновлюваних ресурсів. Вітчизняні та закордонні дослідники оприлюднюють свої праці, висвітлюючи питання, коли саме у

суспільства закінчиться найбільш важливі ресурси та сценарії подальшого занепаду людства. Проте, цього можна уникнути, якщо почати діяти вже зараз. В основному, майже всі перераховані проблеми спричинені бізнесом – викиди в атмосферу, нераціональне використання ресурсів, неналежне ставлення до працівників тощо. Саме з цим бізнес може почати боротись вже зараз. При цьому компанії також отримують економічну вигоду. Яку саме та методи досягнення цієї вигоди шляхом переходу на засади сталого розвитку розглянуто у статті нижче.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження вченими питання сталого розвитку почалось досить давно. Для підготовки статті ми використали матеріали відомих вчених у сфері економіки та бізнесу, таких як: Дж. Девіс, Дж. Елкінгтон, А. МакВільямс, Д. Сегал, Г. Гупта, які проводили різноманітні дослідження, щоб визначити методи сталого розвитку та сталі стратегії компаній, а також зв'язок між стратегіями та показниками фінансової ефективності. М. Портер та М. Крамер розглядали корпоративну соціальну відповідальність і створення спільної цінності компаній. А. Сміт – класик економічної теорії - теж торкався питання мотивації приватних підприємств. З вітчизняних науковців у статті можна зустріти наступні прізвища: Надоша О. В. розглянула теоретико-методологічний аналіз сталого розвитку; Запатріна І. В торкалась питання дотримання цілей сталого розвитку ООН в Україні; Філіпішина Л. М. зосередила увагу на дослідження еволюції підходів до формування стратегії сталого економічного розвитку промислових підприємств. Окрім вище зазначених прізвищ, у статті також розглянуто роботи інших вітчизняних та закордонних вчених.

Формування цілей статті (постановка завдання). Основним завданням статті є визначення особливостей концепції сталого розвитку як складової сучасного бізнесу.

Виклад основного матеріалу.

Сталий розвиток зараз набув значного поширення, особливо в країнах Європи. Вчені все більше говорять про загрози, які людство саме спричило

своїм же недбалим ставленням до природи і її ресурсів. Тому важливо виправляти ситуацію вже зараз.

Існує багато різноманітних варіантів тлумачення концепції сталого розвитку. Вітчизняні та закордонні вчені розглядають цю концепцію з різних аспектів, що дає змогу сформуванню відмінних підходів до її тлумачення, що представлено у Таблиці 1.

Таблиця 1. Підходи та теорії до розуміння дефініції «сталий розвиток»

№	Підходи та теорії	Ключова теза, щодо розуміння дефініції «сталий розвиток»
1	Антропоцентричний підхід	Збалансоване вирішення задач соціально-економічного розвитку на перспективу та збереження сприятливих умов оточуючого середовища та природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення життєвих потреб населення певної території
2	Еволюційно-циклічна теорія та теорія динамічної рівноваги	Основа дослідження трансформації, динаміки, інтеграції та диференціації в системі розвитку суспільних відносин
3	Системний підхід	Обов'язковою умовою формування сталого розвитку є вплив суспільної, економічної, соціальної та науково-технічної системи
4	Неокласичний підхід	Результат втілення нових технологій в умовах запровадження саморегуляційних ринкових механізмів
5	Неокенсіанський підхід	Умовою досягнення сталого розвитку є формування ринкового механізму та державного регулювання економічних процесів
6	Інституціональний підхід	Дефініція «сталий розвиток» розкриває свою сутність при запровадженні адекватних інституційних заходів, спрямованих на його забезпечення
7	Інфраструктурний підхід	Наявність гнучкого інваріантного (незмінюваного) інфраструктурного механізму забезпечення інноваційного типу сталого розвитку кожного елементу соціальної системи

Джерело: складено на основі [9].

На нашу думку, концепція сталого розвитку – це спосіб одночасного вирішення проблем екологічного, економічного та соціального сектору країни, шляхом інтеграції в бізнес засад екологічного та соціального благополуччя.

Сталий розвиток (sustainable development) - концепція, що зародилася в 1970-1980 рр. на тлі визнання світовим співтовариством проблем розвитку суспільства та науки, обмеженості природних ресурсів та екологічної ситуації.

Так, сталий розвиток - це такий розвиток, у якому поточна діяльність задоволення потреб сучасного суспільства не завдає шкоди наступних поколінь, а знаходить баланс з-поміж них. Саме у такому формулюванні 1987 р. у доповіді комісії ООН з навколишнього середовища та розвитку «Наше спільне майбутнє» вперше прозвучала назва концепції.

Зараз, під «сталим розвитком» розуміють економічне зростання, яке не завдає шкоди навколишньому середовищу, сприяє вирішенню соціальних проблем, знаходячи баланс між економічним, екологічним та соціальним розвитком.

Щодо сталого розвитку у бізнесі, то під сталим розвитком підприємства розуміють організацію, яка може передбачати та задовольняти потреби нинішніх і майбутніх поколінь клієнтів і зацікавлених сторін шляхом створення та впровадження нових бізнес-стратегій і заходів, які прискорюють позитивні соціальні зміни, захищають і зберігають цілісність навколишнього середовища, одночасно підвищуючи ефективність бізнесу.

Стале підприємство включає принципи сталого розвитку в кожне зі своїх бізнес-рішень, воно постачає екологічно чисті продукти або послуги, які замінюють попит на неекологічні продукти або послуги. Воно більш екологічне, ніж традиційна конкуренція, і взяло на себе постійну відданість екологічним принципам у своєму бізнесі.

Розглянемо детальніше один з досить простих, але повноцінних підходів до концепції сталого розвитку у бізнесі. Сталість бізнесу можна пояснити як процес управління організацією з урахуванням трьох різних аспектів, а саме: економічного, соціального та екологічного. Його також можна назвати підходом потрібного результату.

У 1999 р. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Кофі Аннан оголосив про найбільшу у світі корпоративну ініціативу сталого розвитку, відому як Глобальний договір ООН, щоб заохотити бізнес у всьому світі «узгодити стратегії та діяльність із універсальними принципами прав людини, праці, навколишнього середовища та боротьби з корупцією, і вживати

заходів, спрямованих на досягнення суспільних цілей». Це добровільна ініціатива, яка працює переважно на основі зобов'язань генерального директора. У 2007 р. Глобальний договір ООН започаткував Принципи відповідальної управлінської освіти - 10 принципів, які повинні бути прийняті управлінськими установами для навчання та підготовки менеджерів, що представлено на рис. 1.

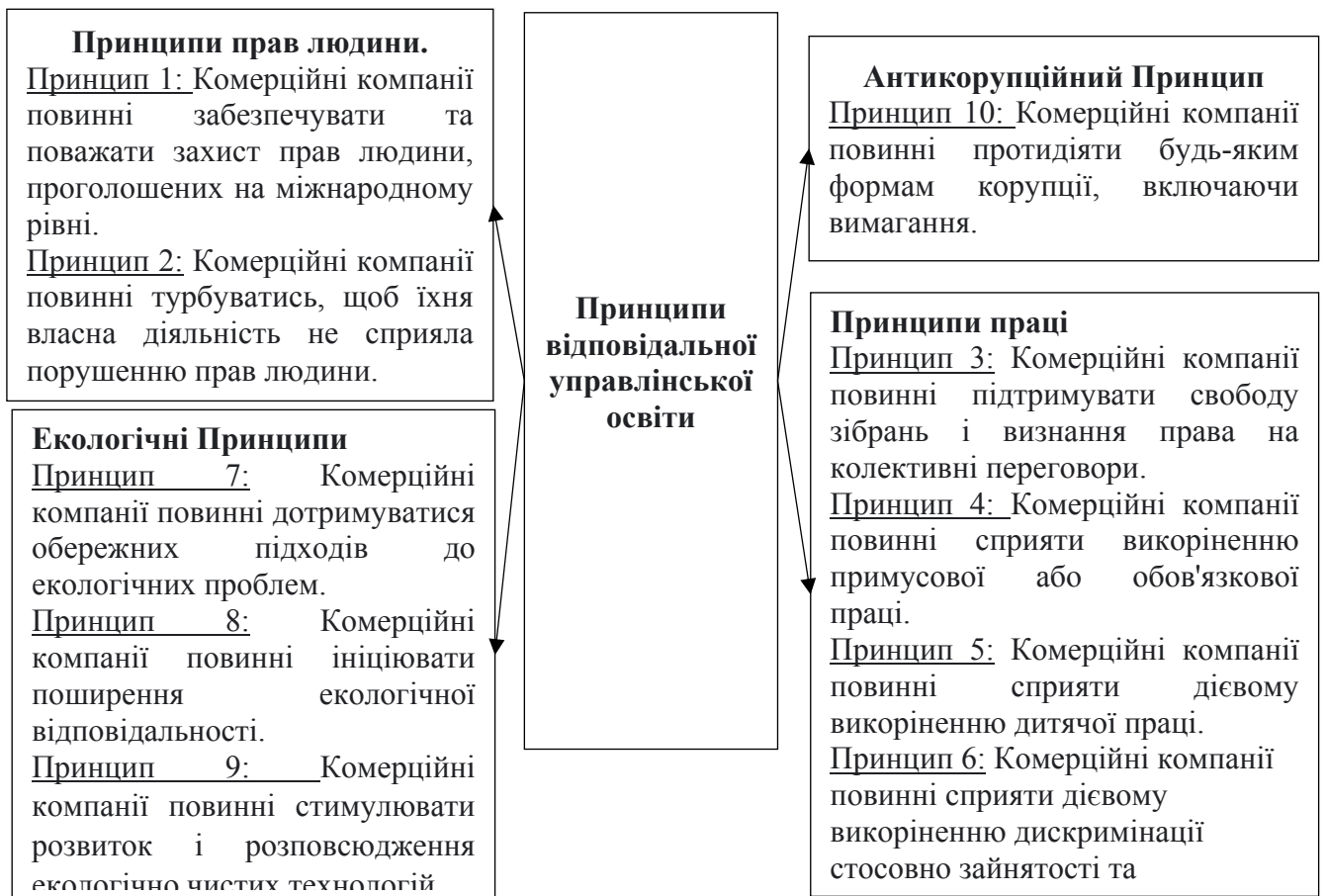

Рис. 1. Десять принципів відповідальної управлінської освіти

Джерело: складено на основі [2].

Так, принципи направлені на абсолютно різні сфери діяльності бізнесу. Зачіпаються всі три аспекти управління організацією: економічний, соціальний та екологічний. Викорінення корупції сприяє економічному процвітання. Дотримання прав людини сприяє соціальному розвитку. Екологічна відповідальність сприяє турботі про навколишнє середовище.

Ця ініціатива стала результатом критики існуючих програм управління, які створили менеджерів, позбавлених духу сталого розвитку. Хоча за останні

два десятиліття обізнаність про сталий розвиток у бізнес-організаціях зросла, є сумніви щодо того, як цього досягти.

Дослідники Стюарт Харт і Марк Мільштейн зауважують, що «більшість керівників сприймають сталий розвиток не як багатовимірну можливість, а як одномірну перешкоду» (2003). Вони стверджують, що глобальні виклики, які асоціюються з раціональним використанням ресурсів, не одномірні, але багатовимірні, а створення цінності для акціонерів вимагає високих показників у багатьох вимірах.

Вчені Харт і Мільштейн у 2003 році запропонували концепцію створення сталої вартості, яка базується на уявленні про те, що бізнес може створити вартість для акціонерів, вирішуючи проблеми сталого розвитку. Їхня модель втілює цей багатовимірний підхід. Вони визначають рушійні сили, що запускають зміни, пропонують стратегії, які дозволяють взаємодіяти з цими силами, а також показують, до яких результатів варто прагнути. Роглянемо модель на Рис. 2.

Рис. 2. Модель створення сталої вартості Харта і Мільштейна

Джерело: розроблено на основі [6].

Отже, науковці Харт і Мільштейн запропонували чотири виміри стратегії сталого бізнесу, тобто: запобігання забрудненню, управління продуктом, чисті технології та стале бачення. Вони також висловили думку, що такі можливості можуть бути найбільш «недооціненими» сферами прибуткового зростання в майбутньому.

Необхідність сталого розвитку визначають фактори та умови, які ми пропонуємо розглянути на Рис. 3.

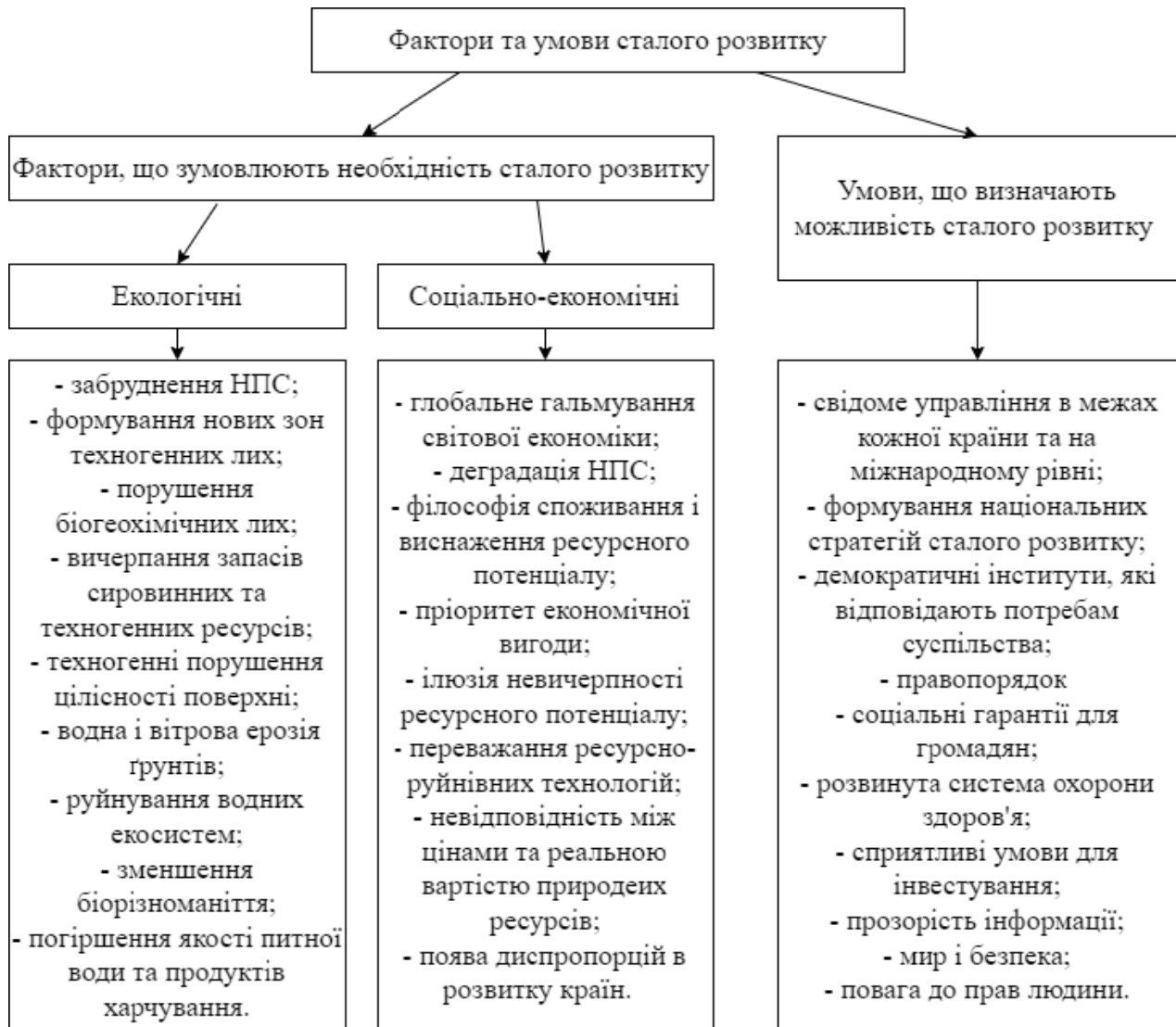

Рис. 3. Фактори та умови, що визначають необхідність сталого розвитку

Джерело: розроблено на основі [1].

у сфері сталого розвитку до 2030 року».

сталого розвитку і 169 Завдань демонструють масштабність і амбітність цього нового всезагального Порядку денного. Усі 17 цілей були прийняті у 2015 р. та мають бути досягнуті до 2030 р. Водночас країни мають кожні 5 років звітувати про свої успіхи. Усі 17 цілей, що представлено на рис. 3 взаємопов'язані, тобто успіх в одній впливає на успіх інших;

розвитку тисячоліття, і на
завершення реалізації

характер і забезпечують зрівноваження трьох
вимірів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного.

Рис. 4. Цілі сталого розвитку ООН

Джерело: [16].

В Україні розроблено Проект Стратегії сталого розвитку 2030, де відображено бачення, керівні принципи, національні цілі та інструменти реалізації стратегії. Основою для розроблення Стратегії стали 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" та Оновлена стратегія сталого розвитку ЄС. Стратегія також ґрунтується на SWOT-аналізі та аналізі прогалин політики, законодавчих актів, програм і планів у восьми сферах діяльності: економіка, соціальна політика, природокористування та охорона довкілля, сільське господарство, енергетика, транспорт, регіональний і місцевий розвиток, освіта та наука.

Проект Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 р. був обговорений з червня до грудня 2016 р. на регіональних та національних консультаціях, у яких взяли участь представники органів державної влади та місцевого самоврядування всіх областей України, депутати різних рівнів, науковці та освітяни, представники інститутів громадянського суспільства, професійних об'єднань, бізнесу, ЗМІ, експерти міжнародних організацій [14].

Стратегічні та оперативні цілі, які для себе визначила Україна розглянуто в табл. 3.

Відзначимо, що нині дуже важливо дослідити потенціал сталого бізнесу. Тобто наголосити на тих сферах операційної діяльності компаній, де вони можуть отримати вигоду від впровадження сталого розвитку. Більш того, ці сфери можна розширювати та отримувати ще більше вигід з постійно зростаючим трендом. До таких сфер належать:

- а) оптимізація ресурсів за допомогою стратегій «переробки, повторного використання та скорочення» в бізнес-процесах і ланцюгах постачання;
- б) захист та підтримка цінностей бренду через залучення зацікавлених сторін і підтримку, включаючи виконання нормативних вимог;
- в) продаж на ринкову нішу зелених споживачів, готових купувати продукти та послуги за вищою ціною.

Тісно пов'язана з цим ідея під назвою «Стратегічна корпоративна соціальна відповідальність» Портера та Крамера у 2006 році [13], а пізніше під назвою «Створення спільної цінності» у 2011 році в статтях, опублікованих у Harvard Business Review [12]. Автори обговорили різноманітні приклади концептуалізації нових продуктів і ринків, перегляду ланцюжків створення вартості та зосередження уваги на розвитку громади для створення економічної та соціальної цінності одночасно.

Розглянемо детальніше ідею створення «спільної цінності» (shared value) Дослідники визначають поняття «спільної цінності» як політику компанії та її операційну практику, які підвищують конкурентоспроможність, одночасно покращуючи економічні та соціальні умови в громадах, у яких вона працює. Створення спільної вартості зосереджується на виявленні та розширенні зв'язків між суспільним та економічним прогресом.

Таблиця 3. Стратегічні та оперативні цілі України до 2030 року

Стратегічна ціль	Оперативні цілі
1. Сприяння інклюзивному збалансованому низьковуглецевому економічному зростанню та життєстійкій інфраструктурі	1.1 Сприяти тривалому інклюзивному збалансованому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх.
	1.2. Створити життєстійку інфраструктуру, сприяти інклюзивному енергоефективному та інноваційному промисловому розвитку.
2. Забезпечення сталого галузевого та регіонального розвитку	2.1. Сприяти сталому розвитку агропромислового комплексу.
	2.2. Забезпечити доступ до економічно прийнятних, надійних, низьковуглецевих джерел енергії для всіх та підвищити ефективність використання енергії.
	2.3. Забезпечити сталий розвиток регіонів на основі збереження національних культурних цінностей і традицій.
3. Подолання бідності та скорочення нерівності, зокрема гендерної	3.1. Подолати бідність.
	3.2. Скоротити нерівність.
	3.3. Забезпечити гендерну рівність.
4. Забезпечення охорони громадського здоров'я, благополуччя та якісної освіти в безпечних і життєстійких населених пунктах	4.1. Забезпечити охорону громадського здоров'я та сприяти благополуччю для всіх у будь-якому віці.
	4.2. Забезпечити інклюзивну та справедливу якісну освіту і сприяти можливостям навчатися впродовж усього життя.
	4.3. Зробити міста та населені пункти інклюзивними, безпечними, життєстійкими та збалансованими.
5. Забезпечення переходу до моделей збалансованого споживання і виробництва, збалансованого управління природними ресурсами та зміцнення заходів реагування на зміну клімату	5.1. Забезпечити перехід до моделей збалансованого споживання та виробництва.
	5.2. Забезпечити інтегроване управління водними ресурсами і доступ до санітарії для всіх.
	5.3. Вжити невідкладних заходів для боротьби зі зміною клімату та наслідками зміни клімату.
6. Збереження наземних і морських екосистем та сприяння збалансованому використанню їхніх ресурсів	6.1. Забезпечити збереження, відновлення та збалансоване використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем та їхніх екосистемних послуг.
	6.2. Забезпечити збалансоване використання та захист морських і прибережних екосистем.
	6.3. Мінімізувати деградацію природних середовищ існування та припинити втрати біологічного та ландшафтного різноманіття.
7. Забезпечення безпеки та доступу до правосуддя, створення підзвітних та інклюзивних інституцій	7.1. Сприяти мирним та інклюзивним спільнотам для сталого розвитку та забезпечити безпеку держави.
	7.2. Забезпечити доступ до правосуддя і захист прав для всіх.
	7.3. Створити ефективні, підзвітні та інклюзивні інституції на всіх рівнях.

Джерело: складено на основі [17].

Дана концепція ґрунтується на передумові, що як економічний, так і соціальний прогрес мають розглядатися з використанням ціннісних принципів. Цінність визначається як вигоди відносно витрат, а не лише вигоди загалом. Створення цінності - це ідея, яка давно визнана в бізнесі, де прибуток - це доходи, отримані від клієнтів, за винятком понесених витрат. Однак бізнес рідко підходив до суспільних проблем з точки зору цінностей, а ставився до них як до периферійних питань. Це призвело до звуження зв'язків між економічними та соціальними проблемами.

У соціальному секторі мислення про цінності спостерігається ще рідше. Так, соціальні організації та державні установи часто бачать успіх виключно в плані досягнутих переваг або витрачених грошей. Оскільки уряди та неурядові організації починають більше мислити ціннісними категоріями, їх інтерес до співпраці з бізнесом неминуче зростатиме у довгостроковому періоді.

Аби проілюструвати на прикладі, розглянемо більш детально зв'язок між конкурентними перевагами, які можуть отримати компанії та соціальними питаннями. Існує багато способів за допомогою яких вирішення суспільних проблем може принести фірмі переваги у продуктивності. Наприклад, фірма, інвестуючи в оздоровчу програму, мінімізує відсутність працівників і втрату продуктивності, працівники та їхні сім'ї стають здоровішими. Отже, відзначимо позитивний соціальний та економічний ефекти. На Рис.5 представлено області, де зв'язки між продуктивністю компанії та соціальними питаннями є найсильніші.

Відзначимо прямий вплив на продуктивність компаній соціальних та екологічних факторів, а саме: вплив компанії на навколишнє середовище, доступність для постачальників та життєзабезпеченість, використання енергетичних ресурсів (у тому числі і зелена енергетика), раціональне використання водних ресурсів, психологічне та фізичне здоров'я працівників, безпечні умови роботи для працівників, навички та вміння співробітників компанії.

Рис. 5. Зв'язок між продуктивністю компанії та соціальними питаннями за Портером та Крамером.

Джерело: розроблено на основі [12].

Досить важливим нині є питання щодо мотивації працівників під час впровадження концепції сталого розвитку. На початку ХХ ст було проведено різноманітні дослідження, щоб визначити методи сталого розвитку та сталі стратегії компаній, а також зв'язок між стратегіями та показниками фінансової ефективності (Davis, 1991; Elkington, 1994; McWilliams & Siegal, 2000; Mill, 2006; Hess & Warren, 2008; Портер і Крамер, 2011; Гупта, 2017). У багатьох випадках предмет дослідження обмежувався корпоративною соціальною відповідальністю або благодійністю, а не сталим розвитком. Слід підкреслити, що концепція сталого розвитку бізнесу базується на довгостроковому мисленні, а не на короткостроковій перспективі. Таким чином, будь-які дані, які використовуються для відображення зв'язку між стійкістю та фінансовими показниками, можуть не виявити жодних суттєвих уявлень. Йдеться не лише про усвідомлення потреби в соціальній чи екологічній свідомості, а й про зміну парадигми у мисленні менеджерів.

Ідея залучення бізнесу до стратегій стійкості чимось схоже на ідею, висловлену Адамом Смітом ще у 1776 році, у його праці «Багатство народів»:

«Людина постійно потребує допомоги своїх ближніх, і марно буде вона чекати її лише від їхньої доброзичливості. Вона швидше сягне своєї мети, якщо звернеться до їхнього егоїзму і зможе показати їм, що у їхніх власних інтересах зробити для неї те, що вона вимагає від них... Дай мені те, що мені потрібно, і ти отримаєш, що потрібно тобі,— такий сенс усякої подібної пропозиції. Не від доброзичливості м'ясника, пивовара або пекаря очікуємо ми отримати свій обід, а від задоволення ними своїх власних інтересів. Ми звертаємося не до їхньої гуманності, а до їхнього егоїзму, і ніколи не говоримо їм про наші нужди, а про їхні вигоди».

Тобто, для переважної більшості компаній основним мотивом для переведення бізнесу на принципи сталого розвитку слугують саме власні інтереси, підкріплені фінансовою вигодою, яку компанії можуть отримати. Але не можна розглядати впровадження компаніями принципів сталого розвитку лише з позиції можливих вигід, адже такий підхід є корисним та взаємовигідним для всіх учасників.

Іншим мотивом, що лежить в основі бізнес-обґрунтування сталого розвитку, можуть бути нормативні вимоги або законодавчі умови уряду. Іноді стійкість може бути не варіантом для бізнесу, а вимушеною умовою через встановлені норми законодавчими органами.

Спонукаючим фактором для переходу на засади сталого розвитку є конкуренти на ринку. Так, якщо на ринку, де діє вільна конкуренція, одна з компаній впроваджує концепцію сталого розвитку, то вона отримує певну конкурентну перевагу. Тоді компанії-конкуренти мають також подбати про те, щоб не відставати від конкурентів, щоб не втрачати свого споживача та частку ринку. У такому випадку безумовне значення має репутація компаній та її позиціонування на ринку. Таким чином, зв'язок між стійкістю, репутацією та довірою полягає в тому, що стійкий бізнес отримує репутацію, оскільки зацікавлені сторони довіряють теперішньому та майбутньому баченню такого

бізнесу. Але ці зв'язки все ще неоднозначні, і додаткові дослідження можуть отримати конкретну інформацію про те, як стійкість покращує репутацію.

Що стосується ринкових можливостей, бізнес поступово визнає той факт, що бізнес може справити значний вплив не через філантропію чи благодійність, а через діяльність, інтегровану в його основні компетенції. Однак такі компетенції забезпечують відокремлення економічного процвітання від екологічних і соціальних збитків, і в організації повинні існувати зобов'язання щодо сталого розвитку.

Висновки

У процесі дослідження встановлено, що основним мотивом інтеграції сталого розвитку в свою діяльність для компаній є питання економічної вигоди. Таким чином, впровадження сталого розвитку є необхідним на всіх рівнях від окремих компаній, до рівня світової спільноти в цілому. Саме такий підхід здатен комплексно вплинути на проблему. Результат лише системного вирішення економічних, екологічних та соціальних проблем на всіх рівнях забезпечить сталий розвиток бізнесу.

Література

1. Вергун А. М., Тарасенко І. О. Концепція сталого розвитку в умовах глобалізації. Вісник КНУТД. 2014. № 2. С. 207-218. URL: <https://knutd.edu.ua/publications/pdf/Visnyk/2014-2/207-218.pdf>
2. Гесс Д., Уоррен Д.Е. Значення та змістовність корпоративних соціальних ініціатив. *Business and Society Review*. 2008. № 113(2). С. 163-197.
3. Гупта Х. Інтеграція практики якості та інновацій для глобальної стійкості: емпіричне дослідження індійських МСП. *Global Business Review*. 2017. № 18 (1). С. 210-225.
4. Десять принципів Глобального договору ООН. URL: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/desjat-principiv-gd-oon/>
5. Девіс Дж. Озеленення бізнесу: Управління для сталого розвитку. Массачусетс: Wiley-Blackwell Pub. 1991.

6. Елкінгтон Дж. На шляху до стійкої корпорації: безпрограшні стратегії для сталого розвитку. *California Management Review*. 1994. № 36(2). С. 90-100.
7. Запатріна І. В. Посилення ролі бізнесу в досягненні ЦСР в Україні. Керівництво. Цілі сталого розвитку. Київ. 2018. 59 с.
8. Людина і суспільство: Людина у ринковій економіці. URL: https://edufuture.biz/index.php?title=%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0_20._%D0%9B%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D1%83_%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B9_%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%86%D1%96
9. МакВільямс А., Сігел Д. Корпоративна соціальна відповідальність і фінансові результати: кореляція чи неправильне визначення? *Журнал стратегічного менеджменту*. 2000. № 21(5). С. 603-609.
10. Мілл, Г. Фінансові результати соціально відповідального інвестування з часом і можливий зв'язок із корпоративною соціальною відповідальністю. *Журнал ділової етики*. 2006. № 63(2). С. 131-148.
11. Надоша О. В. Теоретико-методологічний аналіз сталого розвитку у контексті сучасних дослідницьких підходів. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2011. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_10_4.
12. Портер М., Крамер М. Створення спільної цінності. *Harvard Business Review*. 2011. № 89(1/2). С. 62-77.
13. Портер М., Крамер М. Стратегія та суспільство: зв'язок між конкурентною перевагою та корпоративною соціальною відповідальністю. *Harvard Business Review*. 2006. № 84(12). С. 78-92.
14. Проект Закону України від 07.08.2018 № 9015 (Одержаний ВР України) «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=648>
15. Рітіка М., Монту Б. Сталість бізнесу: вивчення сенсу та значення. *IMI Konnect*. Том 7 (2). 2018. URL:

https://www.researchgate.net/publication/333078727_Business_Sustainability_Exploring_the_Meaning_and_Significance

16. Сайт порталу ДІА. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cili-stalogo-rozvitku>

17. Сміт А. Багатство народів. 1776. URL: <http://www2.hn.psu.edu/faculty/jmanis/adamsmith/wealth-nations.pdf>

18. Філіпішина Л. М. Еволюція концептуальних підходів до формування стратегії сталого економічного розвитку промислових підприємств. *Вісник Приазовського Державного технічного університету*. Сер. Еконо-мічні науки: Зб. наук. пр. Маріуполь. ДВНЗ «ПДТУ». 2017. URL: <http://ves.pstu.edu/article/view/129057/124284>.

19. Харт С.Л., Мільштейн М.Б. Створення стійкої цінності. *Academy of Management Executive*. 2003. № 17(2). С. 56-69.

References

1. Vergun, A. M. and Tarasenko, I. O. (2014), "Concept of sustainable development in the conditions of globalization", *Bulletin of KNUTD*, vol. 2, pp. 207-218, available at: <https://knutd.edu.ua/publications/pdf/Visnyk/2014-2/207-218.pdf> (Accessed 10 Jan 2023).

2. Hess, D. and Warren, D.E. (2008), "The meaning and content of corporate social initiatives", *Review of business and society*, vol. 113, no. 2, pp. 163-197.

3. Gupta, Kh. (2017), "Integrating Quality and Innovation Practices for Global Sustainability: An Empirical Study of Indian SMEs", *Global Business Review*, vol. 18 (1), pp. 210-225.

4. The official site of UN Global Compact, "Ten principles of the UN Global Compact", available at: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/desjat-principiv-gd-oon/> (Accessed 10 Jan 2023).

5. Davis, J. (1991), *Greening Business: Managing for Sustainability*, Wiley-Blackwell Pub, Massachusetts, USA.
6. Elkington, J. (1994), "Toward a sustainable corporation: win-win strategies for sustainable development", *California Management Review*, vol. 36, no. 2, pp. 90-100.
7. Zapatrina, I. V. (2018), *Posylennia roli biznesu v dosiahnenni TsSR v Ukraini. Kerivnytstvo* [Strengthening the role of business in achieving the GSD in Ukraine. Leadership], Goals of sustainable development, Kyiv, Ukraine, pp. 1-59.
8. <http://edufuture.biz> (2022), "Man and society: Man in the market economy", available at: https://edufuture.biz/index.php?title=%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0_20._%D0%9B%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D1%83_%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B9_%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%86%D1%96 (Accessed 10 Jan 2023).
9. McWilliams, A. and Siegel, D. (2000), "Corporate Social Responsibility and Financial Performance: Correlation or Misidentification?", *Journal of strategic management*, vol. 21, no. 5, pp. 603-609.
10. Mill, G. (2006), "The financial performance of socially responsible investing over time and the possible relationship to corporate social responsibility", *Journal of business ethics*, vol. 63, no. 2, pp. 131-148.
11. Nadosha, O.V. (2011), "Theoretical and methodological analysis of sustainable development in the context of modern research approaches", *Public administration: improvement and development*, vol. 10, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_10_4 (Accessed 10 Jan 2023).
12. Porter, M. and Kramer, M. (2011), "Creating shared value", *Harvard Business Review*, vol. 89, no 1, pp. 62-77.
13. Porter, M. and Kramer, M. (2006), "Strategy and society: the relationship between competitive advantage and corporate social responsibility", *Harvard Business Review*, vol. 84, no. 12, pp. 78-92.

14. Nedava, O. A, Babak, A. V., Spivakovs'kyj, O. V. and Kirsh, O. V. (2018), Draft of The Law of Ukraine “On the Strategy of Sustainable Development of Ukraine until 2030”, available at: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=648> (Accessed 10 Jan 2023).
15. Ritika, M. and Montu, B. (2018), “Business Sustainability: Exploring Meaning and Significance”, *IMI Konnect*, vol. 7, no. 2, available at: https://www.researchgate.net/publication/333078727_Business_Sustainability_Exploring_the_Meaning_and_Significance (Accessed 10 Jan 2023).
16. The official site of DIIA (2023), available at: <https://business.dia.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cili-stalogo-rozvitku> (Accessed 10 Jan 2023).
17. Smith A. (1776), “The wealth of nations”, available at: <http://www2.hn.psu.edu/faculty/jmanis/adamsmith/wealth-nations.pdf> (Accessed 10 Jan 2023).
18. Filipishyna, L. M. (2017), “Evolution of conceptual approaches to the formation of a strategy for sustainable economic development of industrial enterprises”, *Bulletin of the Azov State Technical University, ser. Economic sciences: Collection of science. Mariupol Ave. State educational institution "PDTU"*, available at: <http://ves.pstu.edu/article/view/129057/124284> (Accessed 10 Jan 2023).
19. Hart, L. and Milstein, B. (2003), “Creation of sustainable value”, *Academy of Management Executive*, vol. 17 no. 2, pp. 56-69.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2023 р.